

Žalobce domáhal se syndikátní žalobou na okresním soudci a na československém státu náhrady škody mimo jiné proto, že prvžalovaný nedal žalobci v trestním řízení, v němž žalobce vystupoval jako soukromý účastník a jako soukromý obžalobce, poučení o opravných prostředcích. *Procesní soud první stolice* (vrchní soud v Praze) žalobu zamítl. Zjistiv, že prvžalovaný dal žalobci poučení v ten rozum, že v trestním řízení pro přestupek § 411 tr. z. nemá opravný prostředek jako soukromý účastník, kdežto ve věci urážky na cti že sice opravný prostředek má, ale s malou vyhlídkou na úspěch, uvedl ke konci důvodů: Avšak i kdyby bylo přesně prokázáno a najisto postaveno, že prvžalovaný poučení o opravných prostředcích žalobci vůbec nedal, je soud toho názoru, že by ani tato okolnost nemohla založiti syndikátní nárok, ježto neposkytnutí takového poučení soukromému obžalobci není porušením práva, ježto trestní řád v § 268 ukládá předsedovi povinnost poučiti o opravných prostředcích jen obžalovaného, nikoliv i soukromého obžalobce, jemuž celkem přiznána táž práva a působnost jako veřejnému obžalobci (§ 46 r. ř.) a tudíž předpisy vztahující se na obžalovaného nelze rozšiřovati ani obdobně na soukromého obžalobce.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl odvolání.

D ů v o d y:

Odvolací soud jest téhož právního názoru jako soud první, že nalézací soud trestní jest sice podle §§ 3 a 268 tr. ř. povinen dáti obžalovanému řádné poučení o jeho právech, zejména o opravných prostředcích proti rozsudku jej odsuzujícímu, že však povinnost ta není trestním řádem uložena soudu k soukromému obžalobci. Uvedených předpisů, týkajících se výhradně obžalovaného, nelze ani obdobně užiti na soukromého obžalobce, neboť postavení obžalobce a obžalovaného jsou dle trestního řádu podstatně odlišná a nelze imputovati zákonodárci, že, ač přesně vymezil práva obžalovaného a veřejného obžalobce, zapoměl na právo soukromého obžalobce v tomto směru, nýbrž naopak dlužno souditi, když neuznal za záhodno, by soud poučoval veřejného obžalobce o jeho právech, nechtěl ani poučování obžalobce soukromého, jehož postavení v trestním řízení jest obdobné postavení obžalobce veřejného. Posoudil tedy první soud případ v tomto směru po právní stránce správně. Soudce nepotřeboval tudíž soukromému obžalobci dáti žádné poučení o právních prostředcích. Dal-li mu je však přes to, byl ovšem povinen dáti mu poučení správné, zákonu odpovídající. První soud zjistil na základě důkazu svědeckého a důkazu slyšením stran, jakého se žalobci dostalo poučení, a toto zjištění přejímá i soud odvolací.

Čís. 13123.

Splátkové obchody (zákon ze dne 27. dubna 1896, čís. 70 ř. zák.).

Předpokladem splátkového obchodu jest, aby byly ujednány alespoň tři splátky.

Při splátkovém obchodě nemůže se prodatel dovolávat sudiště podle prvního odstavce § 88 j. n.

(Rozh. ze dne 19. prosince 1933, R II 529/33.)

Žalovaní objednali od žalobkyně za 6.600 Kč mlátičku, která jim byla dodána, a kupní cenu měli zapraviti ve třech stejných splátkách dne 30. října 1932, 30. října 1933 a poslední dne 30. října 1934. Žalobu o zaplacení kupní ceny zadala žalobkyně na okresním soudě v B., jehož příslušnost odůvodňovala ustanoveními §§ 104 a 88, první odstavec, j. n. Procesní soud první stolice zamítnuv námitky věcné a místní nepřislusnosti, uznal podle žaloby. Odvolací (rekursní) soud vyhověl námitce věcné i místní nepřislusnosti, zrušil napadený rozsudek a odmítl žalobu. Důvody: Jest zřejmo, že kupní cena byla splatná ve splátkách a jde jen o otázku, zda-li toto stanovení kupní ceny jest takové, by spadalo pod ustanovení zákona o splátkových obchodech čís. 70. ř. zák. z roku 1896. Podle § 1 tohoto zákona jest pokládati za splátkové obchody takové, jež provede prodatel vykonávaje svou obchodní nebo jinou živnost, při čemž kupní cena má býti splatná ve splátkách a prodaná věc jest kupiteli ihned odevzdána. Z přednesu žalobkyně jest zřejmo, že prodaná mlátička byla žalovaným již dodána, ačkoliv dosud nic nezaplatili. Zbývá proto řešiti otázku, zda-li stanovené tři splátky jsou takového způsobu, aby je bylo lze podřaditi pod ustanovení splátkového zákona. První soud z úvah hospodářsko-sociálních odůvodňuje, že v souzeném případě o splátkovém obchodě nelze mluvit, ale jeho vývody postrádají opory v zákoně a ve skutečnosti souzeného případu. Zákon vyžaduje jen, by kupní cena byla splatnou ve splátkách, jichž ovšem musí býti nejméně tři, což plyne z povahy věci i z toho, že kupní cenu lze zažalovati teprve, když dvě po sobě jdoucí splátky nebyly zapraveny. Podle kupní smlouvy tento obchod této podmínce vyhovuje, ježto kupní cena nesporně jest splatná ve třech splátkách. Dalším důvodům prvního soudu nelze přisvědčiti, ježto nelze tu mluvit ani o tom, že by žalovaní nebyli osobou sociálně slabou — tento důvod nemá vůbec ve spise a v provedených důkazech opory, ani nebyl žalobkyní uplatňován skutkově, ani tak určitě o tom, že by jednotlivé splátky nebyly v nápadném nepoměru k celé kupní ceně. V tomto směru nemůže býti uvažováno jen o tom, zda se nepoměr jeví jen ve výši splátek, nýbrž i ve směru časového rozpětí všech stanovených splátek. Tu pak lhůta splatnosti celé kupní ceny ve třech letech po splátkách 2.200 Kč jest jistě v nepoměru k celé kupní ceně 6.600 Kč co do stanovené doby splatnosti celé kupní ceny. Nelze tudíž pochybovati, že tento obchod vykazuje všechny známky, jež podmiňují použití splátkového zákona, a podle něho jsou ujednání o příslusnosti jiného soudu než soudu bydliště žalovaných neplatná, dovolaný soud jest místně i věcně nepřislusný, a jest proto stížnosti co do usnesení, jímž byly námitky nepřislusnosti zamítnuty, vyhověti a v důsledku toho rozsudek zrušiti, jakož i žalobu ihned pro nepřislusnost soudu odmítnouti.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rekursní soud dolíčil v napadeném usnesení správně, že jde o obchod splátkový po rozumu § 1 zákona ze dne 27. dubna 1896 čís. 70 ř. zák. a že jest proto podle § 6 tohoto zákona dovolaný okresní soud v B. nepřislušný k projednání této rozepře a nelze se jeho příslušnosti dovolávati ani podle prvního odstavce § 88 j. n., neboť i v tomto případě by šlo o soud opírající se o smluvní ujednání, tedy o soud smlouvy po rozumu § 6 splátk. zák. Stačí proto stěžovatelku odkázati na odůvodnění napadeného rozsudku, s nímž jest souhlasiti. Rozhodnutí čís. 10.553 sb. n. s. mělo jiný skutkový podklad, tam šlo o dvě splátky, kdežto zde byly ujednány splátky tři.

Čís. 13124.

Směnky (zákon ze dne 13. prosince 1927, čís. 1 sb. z. a n. na rok 1928).

Ten, kdo nabyl bezelstně blankosměnky a podepsal ji jako výstavce, stal se originárním (směnečným) nabyvatelem směnky a jest chráněn proti námitkám z osoby předchůdce podle § 87 směn. zák.

(Rozh. ze dne 20. prosince 1933, R I 1146/33.)

Žalobce nabyl bezelstně biancosměnky od Josefa S-a a podepsal ji jako výstavce. Žalovaný byl na směnce podepsán jako přijatel. Proti směnečnému platebnímu příkazu vznesl žalovaný námitky z osoby Josefa S-a. Procesní soud první stolice ponechal směnečný platební příkaz v platnosti. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvnímu soudu, by ji, vyčkaje pravomoci, znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a vrátil věc odvolacímu soudu k novému rozhodnutí o odvolání.

Důvody:

Tím, že stěžovatel nabyl podle zjištění prvního soudu bezelstně biancosměnky od Josefa S-a a ji podepsal jako výstavce, stal se originárním směnečným nabyvatelem směnky a je chráněn proti námitkám z osoby předchůdce podle § 87 sm. zák., podle něhož může směnečný dlužník činiti jen takové námitky, které plynou ze směnečného práva samého nebo mu přísluší bezprostředně proti tomu, kdo právě žaluje. Námitky žalovaným uplatňované mu však přísluší proti Josefu S-ovi a nepřisluší mu i proti stěžovateli již proto, že podepsal směnku jako výstavce (srov. judikát býv. nejvyššího soudu ve Vídni čís. 206, úřední sbírky čís. 1507 a rozh. sb. n. s. čís. 1102).